

ערכין יא ADDENDUM

משה שווערד

א. אז ישיר - חנוכה

חינוך הבנים בדרכו של אברהם ❧ ————— • אז ישיר ❧ תקיג

חיי הנישואין, תחילת השנה, ואפילו תחילת כל יום ויום, תגרור אחריה את ההמשך לפי הדרך בה התחיל.

❧ אין אומרים שירה אלא על היין

ההקפדה על התחלה בשלימות השפיעה אף על ההלכה. במסכת ראש השנה (ל' ב') המושג מתארת כיצד בתחילה היו מקבלים עדי קידוש החודש שראו את הלבנה במושך היום כולו עד שפעם אחת באו עדים בשעה מאוחרת ומחמת השעה המאוחרת נעשה קלקול בשיר של יום ששרו הלויים עד שתיקנו שלא יקבלו עדים מן המנחה ולמעלה, ולכן אם באו עדים מן המנחה ולמעלה ביום הראשון של ראש השנה היו נוהגים שני ימים של ראש השנה, וז"ל המושג:

בראשונה היו מקבלין עדות החדש כל היום פעם אחת נשתהו העדים מלבוא ונתקלקלו הלויים בשיר התקינו שלא יהו מקבלין אלא עד המנחה ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה נוהגין אותו היום קודש ולמחר קודש.

התוספות (ראש השנה ל' ב') התקשו כיצד התקלקלו הלויים בשיר, והרי את השיר של יום היו אומרים יחד עם ניסוך היין שאין שרים ללא ניסוך היין, וא"כ בראש השנה כשלא באו העדים היו יכולים להימנע מניסוך היין ומומילא לא היו הלויים מתקלקלים בשיר שהרי אין שרים בלא ניסוך היין, וז"ל:

נתקלקלו הלויים בשיר... ומיהו יש לתמוה אמאי נתקלקלו בשיר והלא בשעת נסכים היה השיר כדאמרינן בכל דוכתא (ברכות דף לה.) אין אומר שירה אלא על היין... ויכול להמתין מלהביא נסכים עד הלילה או עד למחר כדאיתא בהקומץ זוטא... ונראה לי דלכתחלה יש להביא נסכים עם הזבח דאי מביא בלילה אין יכול לומר שירה.

תקיד ❧ אז ישיר • ————— ❧ מאמרי חינוך הבנים

ולפי מה שביארנו שיש להקפיד על התחלה בשלימות אף כאן, בתחילת השנה, בקשו להקריב את הקרבנות בדרך הטובה והראויה ביותר, באופן של לכתחילה, ולא לסמוך על היתר של בדיעבד, כי בתחילת דבר יש להקפיד במיוחד לקיימו בשלימות, ולכן עדיף לתקן שלא יקבלו את העדים ולנהוג יומיים יום טוב מאשר לבטל את ניסוך היין ואת שירת הלויים.

ב. רמב"ם יד החזקה הלכות כלי המקדש פרק ג

(א) זרע לוי כולו מובדל לעבודת המקדש שנאמר בעת ההיא הבדיל י"י את שבט הלוי ומצות עשה להיות הלויים פנויים ומוכנים לעבודת המקדש בין רצו בין שלא רצו שנאמר ועבד הלוי הוא את עבודת אהל מועד ובן לוי שקבל עליו כל מצות לוייה חוץ מדבר אחד אין מקבלין אותו עד שיקבל את כולן:

(ב) עבודה שלהן היא שיהיו שומרים את המקדש ויהיו מהן שוערין לפתוח שערי המקדש ולהגיף דלתותיו ויהיו מהן משוררין לשורר על הקרבן בכל יום שנאמר ושרת בשם י"י אלהיו ככל אחיו הלויים אי זהו שירות שהוא בשם י"י הוי אומר זו שירה ומתי אומר שירה על כל עולות הציבור החובה ועל שלמי עצרת בעת ניסוך היין אבל עולות נדבה שמקריבין הציבור לקיץ למזבח וכן הנסכין הבאין בפני עצמן אין אומרים עליהן שירה:

(ג) לוי האונן מותר לעבוד ולשורר ואין פוחתין משנים עשר לויים עומדים על הדוכן בכל יום לומר שירה על הקרבן ומוסיפין עד לעולם ואין אומרים שירה אלא בפה בלא כלי שיעקר השירה שהיא עבודתה בפה ואחרים היו עומדים שם מנגנין בכלי שיר מהן לויים ומהן ישראלים מיוחסין המשיאין לכהונה שאין עולה על הדוכן אלא מיוחס ואין אלו המשוררים על פי הכלים עולין למנין השנים עשר:

(ד) ובמה הם מנגנין בנבלים וחלילים וכנורות וחצוצרות והצלצל ואין פוחתין משני נבלים ולא מוסיפין על ששה ואין פוחתין משני חלילים ולא מוסיפין על שנים עשר ואין פוחתין משתי חצוצרות ולא מוסיפין על עשרים ומאה ואין פוחתין מתשעה כנורות ומוסיפין עד לעולם והצלצל אחד בלבד:

=====

ג. שטמ"ק אות ט'

ד. בן יהודע על ערכין דף יא/ב

שם ולא הספיקו לומר יצמיתם ה' אלקינו. הנה נודע כי בחרבן תמה זכות אבות וכנזכר בגמרא, והם השלימו בתיבת יצמיתם ולא הספיקו לומר ה' אלקינו, נמצא סיימו באותיות תם של תיבת יצמיתם להורות תמה זכות אבות הרמוזים בראשי תבות יצמיתם ה' אלקינו: